Þessa kenning hefur hinn Platónski heimspekingur af kirkjunnar kennurum tekið fram, „Scotus Erigena". Sú kenningin tekur einnig hitt skýrt, að syndin sje vald andlegra "possibilis", af því hún sje gagnstæð hinum góða vilja Ro. 8,4:—. Syndin er neikvæð sem-leikans — hinnar eilífu sannleika, hún stríðir á móti honum og lögmáli hans. Hennar vald, guðlausar hugsanir manna og verk, sem framkoma af þeirra vilja, það, sem er hennar, syndarinnar verk, og því gjörir hún komið öllu illu af stað í heiminum, fyrst í hugrenningum mannanna, þeirra vilja, þar sem hún leggur á langar gildrurnar, og eykst æ í verkunum, með öllum ákafa mannsins og vilja hans, sem er hennar verk. Mennirnir eru hennar þjónar. Menn, en þeir vita þó ekki að vera það, nema af því þeir vilja hafa það svona, sem hennar þrælar, það þýðir vandum með ánægju, að gjöra syndina og gjöra öðrum illt af sjer, eins og þeim gætu þeir ánægju sín að gjöra gott og vera vandaðir menn.

Syndin er vald lyginnar. Lygin er óvinur Guðs og skynseminnar, dygðanna, réttlætisins og sannleikans og Drottins! Syndin og lygin — dóttir djöfulsins, í heimspekislegum skilningi — vilja setja sig, það svarna á stað og setti sannleikans. Þessa kenning hefur einginn tekið beinlínis fram, nema nokkuð Ágsborgartrúarjátning, er vera að endurbótunum gjörðabótarinnar, sem að sakbendleiki hafnaðar, og þó ekki alskaðar gjörir, og ekki alskaðar samkvæmir sjálfum sjer. Nú spurningin var, að hve mikill leiki syndin, sem er erfðasynd, gjöri tilreiknast, hverjum einstökum manni? Hjer er hinsta gjaldi að, að syndin er einungis þar, sem vilji er, þó syndin sje einkenni mannlegs eðlis, þá er hún samt sem áður viljans verk.— Erfðasyndina, gjörir maðurinn ekki skaðað eins og líkamlegt efni, eins og einhver hafi meingað mannlegt efni, og þó er það svo; en þá væri líka syndin náttúrunauðsyn einungis, en vilji mannsins er meingaður af andlegu valdi, náttúran og náð viljans, maðurinn sjálfur er syndugur, og liggur í stríði við Guð, einmitt af því hann er viljugur, gjörir hann ekki þjenað Guði með syndinni. Sjerhverslegt tilreiknun, er hjer að vísu ekki í því tilliti, að hann sjálfur hafi gjört ekki sína, en tilreiknun erfðasyndarinnar, er í þeim skilningi, að maðurinn hlýtur að dæma allt sitt viljaástand, hann má játa að ástand hans, er ánægjuleysis-ástand, að það er í stríði við hina sönnu hugmynd mannsins, og að það er einmitt vilji mannsins, sem er gagnstæður Guðsvilja. Tilreiknun erfðasyndarinnar, er ekki beinlínis sjerhverslegt, heldur og trúarinnar, tilreiknun frá því algjörða sjónarmiði, maðurinn skoðar sig í algjörleikans sjónarglervi, hann má játa að hann er í lífinu "Nei" syndugur, í stríði við lögmál Guðs—— Ef vjer gjætum að andanum nýjatestam. þá tekur það fram hina sjerhverslegu tilreiknun, eins og hina aðrir trúarinnar, t. d. 1,20. Ro.. Hjer er ekki meint neitt hin sjerhverslegu, heldur hin algjörða, því þeir þekktu ekki lögm., en þeir eru veldir á algjörleikans mælikvarða, bornir saman við það andl. lögm., svo þeir mega gjöra því, á því sjálfir sig; þeir sjálfir eru sekir. Að Post. meinar ekki hina sjerhverslegu tilreiknun, sjest á Ro. 4,15; og þó en skýrar Ro. 5,13:. Lúmulaust tekur hann fram, hina aðra algjörleikans tilreikning 1 Kor. 4,4:—; Post. veit sig ekki hafa hvatið vísvitandi lögm.; en hann álítur sig samt sem sekann. Lúk. 12,47; er og so líka tekin fram báðar tilreikningarnar mannsins, með tvöföldu sambandi við lögmálið———;

38. grein.

Þeim skiptum, sem mætti koma á og við á skyldunni, má einnig koma við á syndinni. Synd á móti Guði, kallar ránlegur óhlýðni (Ro. 5.) Synd á móti náunganum óræktleiki, og í því gjörir innibundist synd manns á móti sjálfum sjer, guðleysi manns og heimsmennska og óhlýðni, vilji sjer illt. Í andans guðleysi, gjörir eftir andanum og anda nýtímamennirnar, illt ástand syndar neytt innifalið, og líka fráhvarf manns frá hina sanna fulla og sælu, sem er mannsins sönnun, gátu nýtt og skaðlegar. Menn hafa skipt syndinni í "peccatum omissionis"? og "commissionis", sömuleiðis ásetningssyndir og vilja syndir. Þessu skipti eru einungis eftir ytri hætti miðuð eins og verka eða hvata. Ef maður eftir á náð, hefur einungis tillit til hinnar innra eðlis syndarinnar, þá verður skoðunin önnur, þá kemur menn að því, að allar syndir sjeu jafnar, þessa setningu finna menn byggða á nýja testamentinu sjálfu (Jak. 2, 10:) sá sem hvatið hefur hið minnsta boð, hefur hvatið hið mesta. Þegar syndin er skoðuð eftir eðli sínu, þá hefur sá sem hefur drýgt eina, drýgt allar syndir. Postulanum er umm að gjöra, að sýna, að lögmálið sje andlegt; sama er að segja um eðli dygðanna, sá sem hefur eina dygð, hann hefur allar dygðir, því hann hefur í sjer kjarna dygðanna, hið dyggðuga hugarfar, sem í er allar dygðir. Eu þegar menn leggja áherslu til grundvallar, það hverja sjerhverslega sjónarmið, þá verður skoðunin önnur, því hún innra sú tvískiptast, og greinist og hjúskapast á margvíslegan syndum, sem hefur af sjer aðra en fleiri og meiri og verri syndir, og þær misjafnar og margbreyttar, menn frumt og endilangt hugskot og verk manna.

Nú er spurningin: Hvernig á að skipta syndunum eftir því, sem þær birta sjer sjálfar?; það sem fyrst liggur fyrir, er að skipta þeim eftir ytri mismun, stærð eða stigum ("quantitative"?). Með því móti komast menn einungis að samaskipti, og maðurinn gjörir ekki vel numið staðar við hinn ytri mismun; mismuninum verður að snúast í eðlinu, hann verður að rekja inn í hugarfarið, skipti syndarinnar verður að benda á hin misjöfnu stig hinnar syndugu hugarfars. Hvernig þessi skipti, verður maður að hafa fyrir augum. Því hjer innra eðli syndarinnar kemur fram eftir stærð, í misjöfnum verkunum, dýpi og náð syndarinnar hjúskapast á misjafnan hátt. Til þess að syndin hagfæðist úti skaðvæninum og gleymnum, hlýtur dýpi hennar að vera mikið í hinu innra hugarfari, það hlýtur að vera einhvers í manni, eins og líkami syndarinnar. Syndugur maðurinn gjet ytri á verkunum. Þá skapast eftir innri í honum, hinn hæðar = heimili = skáldbýli syndarinnar (s. fantaunum úti Íslandi, hárteigjunnar og þeirra synda. Þetta er sú stórbygging syndarinnar!! Þeir eru heljar miklar hlöður ilskunnar, lyginnar, guðleysis síns og hroðaskapar) Þá syndarinnar vex, vald lyginnar aukast, nýtt guðleysi síns eigast, og gjörendurnar koma á kemper villudóminsins!— Þannig fjötrar allt þetta manninn höndum og höndum sínum, þartil hann sekkur (allt af dýpra og dýpra) í afgrunn skelfinganna, og þetta er allt honum að kenna, og mönnunum kringum hann, sem vanræktu hann. Það kemur ekki þessu máli við, þótt einn líði alskonar illt og vonsku og illsku, af annars völdum; hann er kannski besti maður fyrir það, og þannig er skaðvænn farið með einn besta mann og niðurlægja, fyrir það þeir eru hinir vísustu og bestu menn, skáld menn, hanlaug, Hallur Helgason, eða hvernig með hann var farið, hvað það var annað sem hann gjald, ennað hann var öllum vísari og besti maður, og hendi sín aldrei, tók aldrei rjett sinn; en ljet mönnum að kvelja sig) —Skáldbrotamaðurinn, er allur á valdi og vilja lyginnar, syndarinnar, villunnar, als hinns vonda, hinns illa, hann er þess þræll, og skreið sig af því, hann er í öllum fjötrunum þess als, og er þó kátur af því, hann er djöfulsinnaður, uppreistur, og leikur á als oddi, óhemjandi, ærjandi hvernig hann veg allra líka og skáldskaparins og í gjen glötunarinnar = vill hann deyða, vill hafa útskúfun, vill hafa ánægju, himinljóma, vill hafa skömm, glæpsku. Þetta varð hans afdrif, af því hann hafði hafnað öllu sem vildi laga hugarfar hans og breytni, og gjörði allt til sem hann gat — meðan hann var þræll syndarinnar á jörðunni, sem hann var altjeinnt — og fjekk aldrei sína til-ka til að bæta alt villeitt og gott á bak eftir, en kona sína og sína líkbreiðna guðleysi fram, og þeir og hann veikust einhvers ills, sinna á þeim nýja efna og aðalráðaskálann þeirra inti gaman og hlýðni gjörðu. Þetta varð nýjum skáta þeirra líka, þeirra uppskeru, fyrir það þeir höfðu gleymt og gert margvíslega rangt leysingjum vaktandi og gjöra og vilna, og hvatið alt nýtt er hann byggði á merkini sannleiksins á ríki Guðs og spekinnar og dygðanna, en hann, þótt hann aldrei gjæti lagað þá, gjet sjálfur aldrei að sinnum rangt og þessum betra skáldtrúnum, og því var ávöxt uppskeru hans eða þeirra. Hans lífsnýtingarskáta varð sá, að: hann fjekk blessun Guðs og hans spekinnar og háðulaug dygðanna, og fjekk þann eilífa, ómunnvoldi lagt bréfur, að halda áfram skáldskapnum sínum, hinnmegin grafar, þessum sínu, og það í himnaskammum byggði og sælu, sat hann frítímum af anda Guðs, eins og á jörð = af anda vísts og spekinnar og spekt og dygð!.)